

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 5*

ศรินาถ กิจขุนทด^{1*} สรรฤดี ดีปุ²

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: kruaunpun.English@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามทุกข้อเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีความสัมพันธ์โดยภาพรวมทางบวกในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .852

คำสำคัญ: บทบาทการนิเทศภายใน; ประสิทธิผลของสถานศึกษา

* Received: 2025-03-13, Revised: 2025-04-30, Accepted: 2025-05-06

The Relationship Between The Supervision Roles Of Administrators And The Effectiveness Of Schools Belonged To The Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5

Sirinat Kitkhunthod^{1*} Sanrudee Deepu²

¹Master of Education in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Assoc. Prof., Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Kruaunpun.English@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this study were to 1) The supervision roles of schools administrators. 2) The effectiveness of schools. 3) The relationship between the supervision roles of administrators and the effectiveness of schools belonged to the nakhon ratchasima primary educational service area office 5. The research sample comprised 327 school administrators and teachers during the 2023 academic year. The research instrument was a rating scale questionnaire, which had an index of itemobjective congruence index to 1.00 and a confidence value equal to 0.99. The statistics used in the data analysis process were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient. The research results found that 1) The overall of the supervision roles of schools administrators under the primary educational service area office 5 was rated at a high level. 2) The overall of the effectiveness of schools under the primary educational service area office 5 was also rated at a high level. 3) The relationship between the supervision roles of administrators and the effectiveness of schools belonged to the nakhon ratchasima primary educational service area office 5, both overall and by aspect, was positively correlated with statistical significance at the .01 level. The overall correlation was at a high level, with a correlation coefficient of .852.

Keywords: supervision roles, effectiveness of schools

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นย้ำให้สถานศึกษาทุกแห่งมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานภายในให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรและนโยบายการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนิเทศภายในซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาในสถานศึกษา รวมถึงพัฒนาคุณภาพครู ให้สามารถจัดการ

เรียนรู้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจะต้องใช้กระบวนการการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ มุ่งพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ความสามารถในการพัฒนางานและงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ โดยปรับปรุงเทคนิควิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้บริหารและครูควรทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องสอดคล้องควบคู่กันไป

การนิเทศการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับคณะครูในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนให้ถูกต้องและตรงประเด็น เพื่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ คือ บุคลากรในสถานศึกษาย่อมรู้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของตนและสถานศึกษา การนิเทศในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารไม่ควรมองข้าม เนื่องจากการนิเทศในสถานศึกษานอกจากจะช่วยให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ด้านการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังช่วยในเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการบริหารสถานศึกษาอีกด้วย (ปจรรย์ หงส์แก้ว, 2563)

จากความสำคัญของการนิเทศภายในดังกล่าว จึงถือได้ว่าการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สอดคล้องสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการบริหารสถานศึกษา หรือประสิทธิผลของสถานศึกษา เนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา การที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลหรือมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษา มีการวางแผน กำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบประเมินผล เพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานให้ทันการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความต้องการของชุมชน (สงวนพงศ์ ขวณขม, 2557) โดยประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาว่าบรรลุผลหรือไม่ ถือเป็นมาตรฐานที่วัดผลผลิตของสถานศึกษา เป็นตัวช่วยในการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ก็จะ ได้รับความเชื่อมั่นจากทุกฝ่าย เพราะการบริหารสถานศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีต้องเกิดจากการวางแผนการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และการจัดสรรทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดี ถือเป็น มาตรฐานของสถานศึกษาในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน (กมลพรรณ พึ่งดวง, 2560) โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายใน ควรมีการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ การนิเทศภายในยังเป็นการสร้างโอกาส

ให้ผู้บริหารได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับครูและนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและมีการสื่อสารที่เปิดกว้าง

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในองค์กร ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้ในหลากหลายมิติ เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างรอบด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) โดยการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน หากมีการบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์ชัดเจน และสนับสนุนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมองค์กร เป้าประสงค์ กลยุทธ์ จุดเน้น มาตรการและตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลให้การบริการจัดการตามภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงได้ร่วมกันกำหนดทิศทางการดำเนินงานและการบริหารงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการ โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง จัดให้มีการพัฒนาครูทางด้านการจัดการเรียนการสอน ครูได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตรจากผู้บริหารสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคอยดูแล แนะนำ ช่วยเหลือ นิเทศติดตามและประเมินผล แต่จากการวิเคราะห์สถานภาพของเขตพื้นที่การศึกษาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผู้เรียนยังมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นให้สถานศึกษาสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พัฒนาศักยภาพของครู และส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 พบว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายใน และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารผู้นิเทศเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุง

และพัฒนาหรือกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพทางการศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

ระเบียบวิธีวิจัย

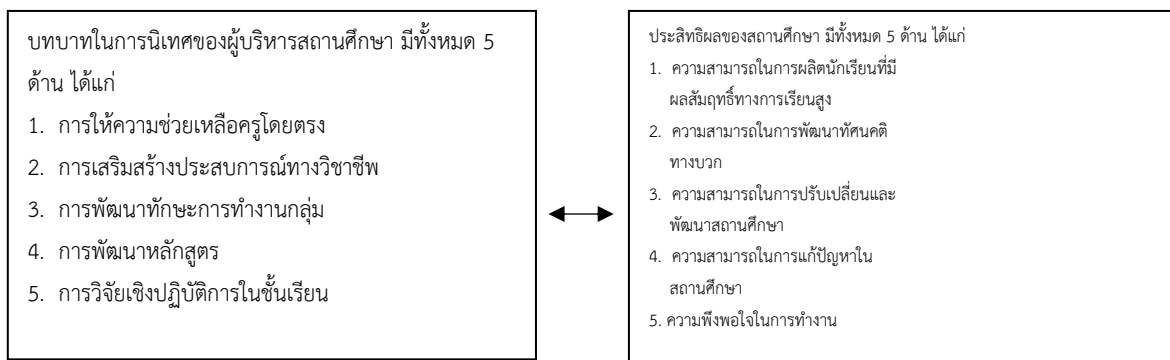
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 2,087 คน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 155 คน และครู จำนวน 1,932 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 327 คน โดยจำแนกเป็น ครู จำนวน 305 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

2. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.987 โดยแยกตามรายด้านดังนี้

3.1.1 ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980 โดยแยกตามรายด้านดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927
2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946
3. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.933
4. การพัฒนาหลักสูตร ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.946
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.870

3.1.2 ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970 โดยแยกตามรายด้านดังนี้

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.867
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.903
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.939
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.922
5. ความพึงพอใจในการทำงาน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.950

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ รองลงมา ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

องค์ประกอบบทบาทการนิเทศภายในของ ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.29	0.52	มาก
2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ	4.30	0.50	มาก
3. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.25	0.54	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตร	4.28	0.55	มาก
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.16	0.57	มาก
รวม	4.25	0.45	มาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

องค์ประกอบประสิทธิภาพของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง	4.24	0.45	มาก
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติ ทางบวก	4.37	0.50	มาก
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.30	0.50	มาก
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา	4.25	0.51	มาก
5. ความพึงพอใจในการทำงาน	4.29	0.57	มาก
รวม	4.29	0.46	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีความสัมพันธ์โดยภาพรวมทางบวกในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .852

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
X ₁	.599**	.594**	.626**	.636**	.593**	.707**
X ₂	.668**	.640**	.665**	.624**	.619**	.745**
X ₃	.715**	.675**	.654**	.721**	.689**	.801**
X ₄	.624**	.653**	.631**	.649**	.675**	.750**
X ₅	.708**	.599**	.565**	.617**	.613**	.719**
X	.760**	.723**	.717**	.743**	.730**	.852**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านการจัดการเรียนการสอน ผ่านกระบวนการต่างๆ อันได้แก่ การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ การจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ในลักษณะต่างๆ อันมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมคุณภาพของการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนและทั่วถึง สอดคล้องกับแนวคิดของ ช่อลัดดา สิมมา (2562) กล่าวว่า บทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็น พฤติกรรมการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหารและในสถานศึกษา เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาเสนอแนะ ส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิ ญาณะโส (2562) การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการวางแผนและกำหนดนโยบายในการบริหารงานสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยมีการทำงานร่วมกันในรูปแบบของการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการดำเนินงานดังกล่าว ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดทัศนคติในเชิงบวกต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิต นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของสถานศึกษาในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายในองค์กร เช่น การจัดการทรัพยากรบุคคล หรือปัญหานอกองค์กร เช่น การสร้างความร่วมมือกับชุมชน ทั้งนี้ การบริหารจัดการดังกล่าวได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ครู บุคลากร และชุมชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ วานิษากร (2560) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็น ความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายในการพัฒนาของสถานศึกษา เกิดจากทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ผู้บริหารและครูมีความสามารถในการผลิตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาและความสามารถในการแก้ปัญหสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mott (1972) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจของครูหรือขวัญของสมาชิกในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ ฉิมยงค์ (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{xy} = .852$) ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินการตามบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา และความพึงพอใจในการทำงาน แสดงให้เห็นว่าการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถยกระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษาในทุกมิติ การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาในสถานศึกษา รวมถึงพัฒนาคุณภาพครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีบทบาทเป็นผู้นำการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างความชัดเจนในเป้าหมายการพัฒนา และสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมวุฒิ โสมงาม

(2562) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้และทักษะในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การจัดอบรมและให้คำปรึกษาแก่ครู รวมถึงสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น โดยให้ความสำคัญในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และหานวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน มีความสัมพันธ์โดยภาพรวมทางบวกในระดับสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอข้อมูล ต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและจำเป็น ในการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยการพัฒนาคุณภาพในภาพรวมของสถานศึกษา มีส่วนในการนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู เพื่อทราบถึงสาเหตุว่าเพราะเหตุใดการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับต่ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำมาปรับปรุง และพัฒนาให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ได้นำไปปฏิบัติต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เพื่อให้ได้ข้อมูลและเป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ได้นำไปปฏิบัติต่อไป

2.3 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

2.4 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

องค์ความรู้ใหม่

บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวม สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกว่าความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา อันแสดงให้เห็นว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการในระดับสถานศึกษายังไม่ได้นำไปสู่การพัฒนาในระดับที่เป็นรูปธรรมอย่างเต็มที่ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และกำหนดแนวทางเพื่อให้การดำเนินการด้านนี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวทางการส่งเสริมควรเน้นการเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การประชุม และการเสนอข้อมูลที่เป็นต่อการวิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม ตลอดจนการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ พิงดัวง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เฉลิมวุฒิ โสมงาม. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ช่อลัดดา สิมมา. (2562). การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในและแนวทางการส่งเสริมบทบาทการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้สอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ญาณิ ญาณะโส. (2562). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยะยง และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- นิพนธ์ วานิชากร. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนในกลุ่มเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปจรรย์ หงษ์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สงวนพงศ์ ขวนชม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 20(2), 59-68.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการประเมินประสิทธิภาพของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานผลการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศศิเนตร คำจ้อย และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 1(2), 9-20.
- สุรุจดี สุขบัติ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนันต์ ฉิมยงค์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mott, P. E. (1972). *The Characteristics of Effective Organizations*. Harper and Row.